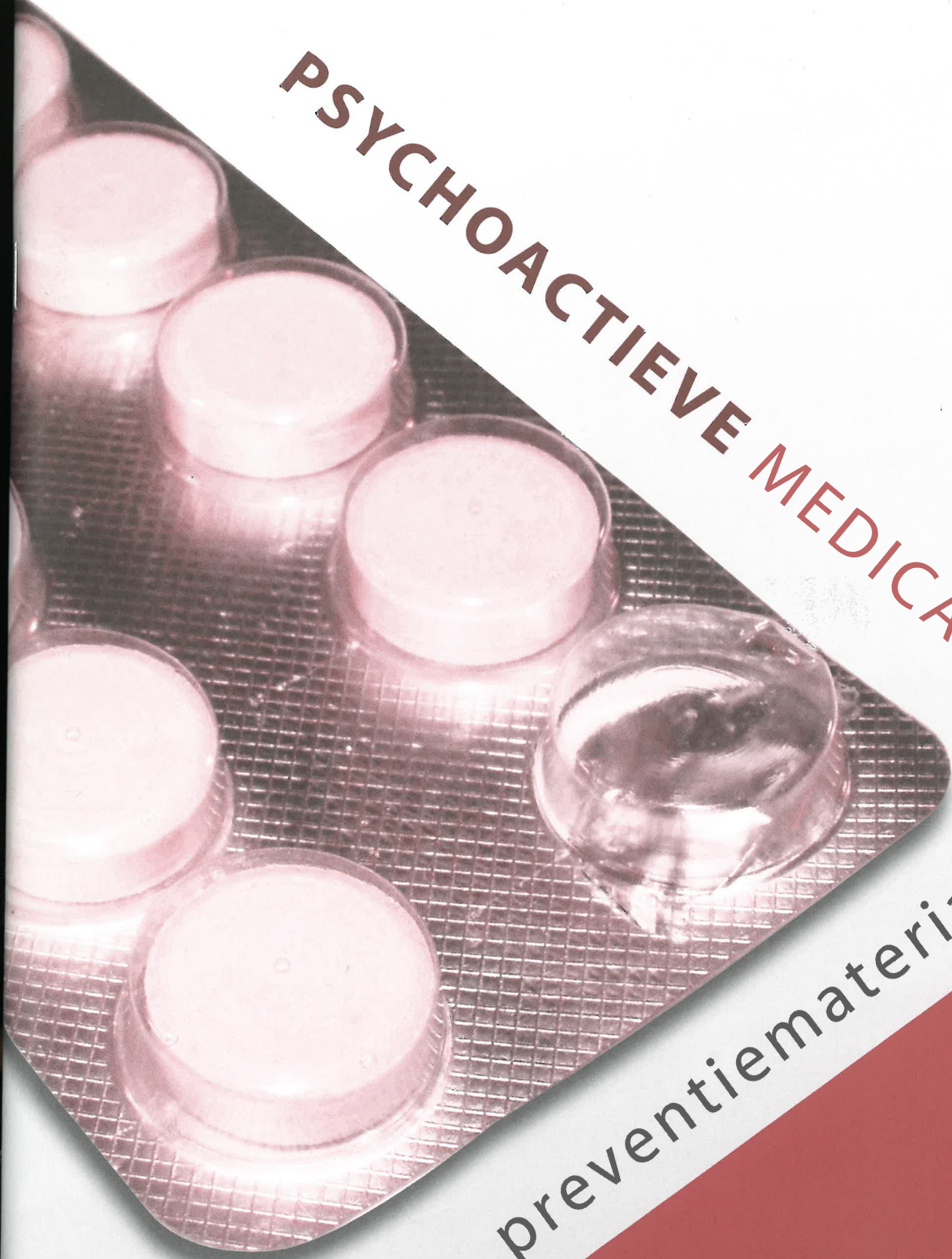

PSYCHOACTIEVE MEDICATIE

preventiemateriaal

VAD

Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw

Vanderlindenstraat 15 | 1030 Brussel | T 02 423 03 33 | F 02 423 03 34 | vad@vad.be | www.vad.be

PSYCHOACTIEVE MEDICATIE

● ● ● ● ➔ preventiemateriaal

Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw

Vanderlindenstraat 15 | 1030 Brussel | T 02 423 03 33 | F 02 423 03 34 | vad@vad.be | www.vad.be

•••• ➔ preventiemateriaal
PSYCHOACTIEVE MEDICATIE

Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw

Vanderlindenstraat 15 | 1030 Brussel | T 02 423 03 33 | F 02 423 03 34 | vad@vad.be | www.vad.be

Colofon

Redactie

Else De Donder, stafmedewerker VAD
Geert Verstuyf, stafmedewerker VAD
Mia De Bock, stafmedewerker VAD
Saskia Van Lint, stafmedewerker DrugLijn

Layout cover

www.epo.be

Verantwoordelijke uitgever

Frieda Matthys, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel
wettelijk depotnummer: D/2006/6030/40
© 2006

DE DRUGLIJN
078-15-10-20

VAD, Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw
Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel
T 02 423 03 33 | F 02 423 03 34 | vad@vad.be | www.vad.be

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van de auteur.

PSYCHOACTIEVE MEDICATIE

● ● ● ● ➔ preventiemateriaal

Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw

Vanderlindenstraat 15 | 1030 Brussel | T 02 423 03 33 | F 02 423 03 34 | vad@vad.be | www.vad.be

Colofon

Redactie

Else De Donder, stafmedewerker VAD
Geert Verstuyf, stafmedewerker VAD
Mia De Bock, stafmedewerker VAD
Saskia Van Lint, stafmedewerker DrugLijn

Layout cover

www.epo.be

Verantwoordelijke uitgever

Frieda Matthys, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel
wettelijk depotnummer: D/2006/6030/40
© 2006

DE DRUGLIJN
078-15-10-20

VAD, Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw
Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel
T 02 423 03 33 | F 02 423 03 34 | vad@vad.be | www.vad.be

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van de auteur.

INVENTARIS PREVENTIEMATERIAAL PSYCHOACTIEVE MEDICATIE

INLEIDING

Voor u ligt de inventaris 'preventiemateriaal psychoactieve medicatie'. Wie op zoek is naar concreet materiaal om preventie-activiteiten vorm te geven, ziet vaak door het bos de bomen niet meer. Er lijkt zoveel te bestaan en tegelijk vindt men toch niet wat men zoekt. Zeker wanneer er op zoek wordt gegaan naar preventiemateriaal specifiek rond het thema van psychoactieve medicatie, is het moeilijk om in te schatten welk materiaal bruikbaar is. Om zicht te krijgen op de huidige stand van zaken van preventiemateriaal rond psychoactieve medicatie, heeft de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw (VAD) deze inventaris samengesteld die u kan helpen het juiste materiaal op te sporen.

Onder psychoactieve medicatie verstaan we *analgetica* (niet-narcotische en narcotische pijnstillers en anti-migraine middelen), *psycholeptica* (neuroleptica en slaap- en kalmeringsmiddelen) en *psychoanaleptica* (antidepressiva en psychostimulantia). Gepaste preventie initiatieven rond oordeelkundig gebruik van deze geneesmiddelen en rond de preventieve aanpak van gezondheidsproblemen kunnen ervoor zorgen dat problematisch gebruik, dat zich uit op vlak van veiligheid en gezondheid, kan worden voorkomen¹.

Deze inventaris is bedoeld voor intermediären en preventiewerkers die op zoek zijn naar preventiemateriaal rond psychoactieve medicatie. Wat doelgroepen en thema's betreft hebben we een brede selectie gehouden; u zal dus in deze inventaris heel wat folders en brochures vinden die voor een algemeen publiek bestemd zijn en materiaal voor specifieke doelgroepen. Alle materialen worden beknopt beschreven op een fiche. U vindt er inhoudelijke, methodische en praktische informatie. De inventaris bestaat uit twee delen: het eerste deel bevat brochures en folders, het tweede deel bevat spelmateriaal en lespakketten. Om het opzoeken te vereenvoudigen worden de materialen in het eerste deel per thema en per jaar van uitgave gerangschikt. Er werd voor gekozen om enkel die materialen te vermelden welke de afgelopen tien jaar (1995-2005) werden ontwikkeld en daarenboven voor het grootste deel aanwezig zijn in de VAD-bibliotheek. Het spreekt dan ook voor zich dat deze lijst niet exhaustief is, daardoor is het best mogelijk dat u in uw zoektocht op materiaal stoot dat niet in deze inventaris is opgenomen. Wij horen het graag van u. Ook wanneer informatie in deze inventaris niet (meer) blijkt te kloppen, willen we dit graag kunnen verbeteren.

De kwaliteit van een preventieactiviteit kan door zoveel meer factoren worden bepaald dan enkel het materiaal of de methodiek waarmee gewerkt wordt. Hierbij denken we bijvoorbeeld aan de achterliggende visie, de doelstellingen die nagestreefd worden, de voorkennis van de doelgroep,... We spreken van goede preventie-activiteiten als:

- preventie aandacht heeft voor mens, middel en milieu;
- preventie gericht is op het versterken van beschermende factoren (bijvoorbeeld verbondenheid met het eigen gezin) en het terugdringen van risicofactoren (bijvoorbeeld voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten);
- preventie de doelgroep op meerdere plaatsen (in het bedrijf, in het jeugdwerk, in de sportclub,...) bereikt en meerdere doelgroepen (jongeren, volwassenen,...) aanspreekt;
- preventie rekening houdt met de kenmerken van de doelgroep (leeftijd, culturele achtergrond,...);
- preventie continu en op lange termijn wordt uitgewerkt;
- preventie de doelgroep betreft bij opzet, uitvoering en evaluatie van het preventieprogramma dat vertrekt vanuit de noden, interesses en ervaringen van de doelgroep;
- preventie meer is dan informatieoverdracht;²

¹ De Donder, E. (2004). *Psychoactieve medicatie. Cijfers in perspectief (1990-2002)*. Antwerpen: Garant.

² Bernaert, I. & Kinable, H. (2004). *Over jongeren en middelengebruik: de cijfers ontcijferd. Krijtlijnen voor preventie in het onderwijs*. Brussel: VAD.

Inhoud

Deel I Folders en brochures	p. 5
1. Algemene informatie over geneesmiddelengebruik	p. 9
2. Angst-, stress- en slaapproblemen	p. 25
3. Depressie	p. 45
4. Pijn	p. 59
5. Senioren	p. 63
6. Psychische en psychiatrische klachten	p. 73
Deel II Lespakketten en spelmateriaal	p. 79

Deel I. Folders/Brochures

Brochures/folders

In deze categorie worden alle Nederlandstalige brochures en folders rond psychoactieve medicatie, die u in de VAD-bibliotheek kan inzien, weergegeven. Enkele van deze documenten zijn tevens in elektronische vorm raadpleegbaar. Elke fiche geeft aan of het in desbetreffend geval om een folder of brochure gaat. Ook wordt telkens aangegeven voor wie de brochure/folder bestemd is en waar u terecht kan om het materiaal eventueel te bestellen.

Folders en brochures kunnen gemakkelijk meegegeven worden na een informatieavond (als geheugensteuntje), een consultgesprek of om ter inzage in de wachtzaal te leggen.

1. Algemene info over geneesmiddelengebruik

Titel	WEGWIJS IN GENEESMIDDELEN. HET GOEDKOOPSTE GENEESMIDDEL, EEN PRAKTISCHE GIDS
Vorm	Brochure
Uitgever	Socialistische mutualiteiten
Inhoud	Deze brochure geeft een overzicht van merkgeneesmiddelen en hun alternatieven.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	162
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2006 Uitgave- en besteladres: Socialistische mutualiteiten - Dienst gezondheidsbevordering Sint-Jansstraat 32-38 1000 Brussel T 02 51 50 391 gezond.mail@socmut.be goedkoopste.geneesmiddel@socmut.be Ter inzage: VAD-bibliotheek
Opmerkingen	De gegevens in de brochure zijn gebaseerd op de aanpassingen per 01/01/2006. Recente gegevens zijn steeds terug te vinden op de website: www.gezondmail.be

Titel	BESPAREN OP JE GENEESMIDDELENFACTUUR. HET KAN
Vorm	Folder
Uitgever	Socialistische mutualiteiten
Inhoud	Deze folder geeft beknopte informatie over de drie types geneesmiddelen: merkgeneesmiddel, de kopie en het generisch geneesmiddel.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	8
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2005 Uitgave- en besteladres: Socialistische mutualiteiten - Dienst gezondheidsbevordering Sint-Jansstraat 32-38 1000 Brussel T 02 51 50 391 gezond.mail@socmut.be Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: www.gezondmail.be

Titel	BETAAL DE JUISTE PRIJS VOOR UW GENEESMIDDELEN. EVEN GOED, MINDER DUUR
Vorm	Brochure
Auteur	Landsbond der Christelijke Mutualiteiten. Dienst communicatie en gezondheidspromotie
Uitgever	Landsbond der Christelijke Mutualiteiten
Inhoud	Generische geneesmiddelen vormen een betrouwbaar en goedkoper alternatief voor de traditionele geneesmiddelen waardoor een aanzienlijk bedrag kan bespaard worden. Deze brochure bevat een lijst met referentieproducten, kopieën, generische geneesmiddelen en andere originele specialiteiten. Ook de adressen van alle CM-ziekenfondsen staan vermeld in deze brochure.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	60
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2005 Uitgave- en besteladres: Landsbond der Christelijke Mutualiteiten Dienst gezondheidspromotie Haachtsesteenweg 579 postbus 40 1031 Brussel T 02 246 48 64 gezondheidspromotie@cm.be Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: http://www.cm.be/images/100/Generische/Generische%201-2005.pdf
Opmerkingen:	deze brochure is te downloaden van website www.cm.be en ter inzage in de regionale kantoren van de CM.

Titel	WAT ZIT ER IN DE HUISAPOTHEEK?
Vorm	Folder
Auteur	Landsbond der Christelijke Mutualiteiten. Dienst gezondheidsvoorlichting- en promotie
Uitgever	Landsbond der Christelijke Mutualiteiten
Inhoud	De folder biedt een overzicht van middelen voor inwendig- en uitwendig gebruik en van geneesmiddelen voorgeschreven door de arts. Daarenboven krijgt u enkele aanwijzingen omtrent het gebruik van zulke middelen.
Doelgroep	algemene bevolking
Aantal pagina's	2
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2004 Uitgave- en besteladres: Landsbond der Christelijke Mutualiteiten Dienst gezondheidspromotie Haachtsesteenweg 579 postbus 40 1031 Brussel T 02 246 48 64 gezondheidspromotie@cm.be Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: http://www.cm.be/images/GVO/Geneesmiddelen/Gpro_Huisapothek_2004.pdf

Titel	OMGAAN MET MEDICIJNEN. INFORMATIE OVER MEDICIJNGEBRUIK
Vorm	Brochure
Auteur	L. Kamphuis, F. Linschoten, T.B. Overeem, K. van den Wijngaard
Uitgever	Wetenschapswinkel Geneesmiddelen. Faculteit Farmacie - Universiteit Utrecht
Inhoud	Deze brochure geeft in eenvoudige taal informatie over geneesmiddelen tegen psychische klachten, waarom deze medicijnen nodig zijn, welke medicijnen er zijn, wat bijwerkingen zijn en wat men dan best kan doen, wat de risico's zijn van het samen nemen van medicijnen met alcohol, tabak, cannabis of andere medicijnen en hoe men kan stoppen met medicijngebruik.
Doelgroep	Verstandelijk gehandicapten
Aantal pagina's	24
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2003 Uitgave- en besteladres: Wetenschapswinkel Geneesmiddelen Faculteit Farmacie - Universiteit Utrecht Postbus 80082 3508 TB Utrecht Nederland T + 31 30 253 73 09 wewi@pharm.uu.nl Ter inzage: VAD-bibliotheek

Titel	PSYCHOACTIEVE MEDICATIE. DE VRAGEN, DE ANTWOORDEN
Vorm	Folder
Uitgever	Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD)
Inhoud	Wat zegt de wet over psychoactieve medicatie? Deze folder behandelt achtereenvolgens slaap- en kalmeringsmiddelen, antidepressiva en pijnstillers (werking, risico's op korte en lange termijn).
Doelgroep	Algemene bevolking en intermediairen
Aantal pagina's	9
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2003 Uitgave- en besteladres: Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen Vanderlindenstraat 15 1030 Brussel T 02 423 03 33 vad@vad.be Ter inzage: VAD-bibliotheek
Opmerkingen	Deze folder maakt deel uit van het totaalpakket 'Drugs etc.' met productinfo over alcohol, cannabis, cocaïne, ghb en ketamine, gokken, heroïne, lsd, psychoactieve medicatie, smartdrugs, speed, vluchtige snuifmiddelen en xtc. Het bevat een cd-rom, fact sheets, folders, didactische fiches en een brochure met achtergrondinformatie. De folders zijn ook los verkrijgbaar.

Titel	VERSTANDIG OMGAAN MET GENEESMIDDELEN
Vorm	Brochure
Uitgever	Landsbond van de onafhankelijke ziekenfondsen
Inhoud	Het geneesmiddelenverbruik in België ligt bijzonder hoog. Indien ze verstandig worden gebruikt, vormen geneesmiddelen een lonende investering in onze gezondheid. De kost van geneesmiddelen weegt echter zwaar door in de portemonnee van de gebruiker én in de ziekteverzekering. Een rationeel gebruik ervan is dus niet enkel vanuit medisch, maar ook vanuit financieel oogpunt van essentieel belang. Deze brochure zet de lezer op weg om op een rationele manier met geneesmiddelen om te gaan.
Doelgroep	Algemene bevolking
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2002 Uitgave- en besteladres: Landsbond van de onafhankelijke ziekenfondsen Sint-Huibrechtsstraat 19 1150 Brussel T 02 778 92 11 Ter inzage: http://www.mloz.be/jsp/internal.jsp?id=226&idDoc=4583&idFolder1=225&idFolder2=226&language=NL&origin=Common

Titel	WIST JE ... DAT SOMMIGE GENEESMIDDELEN EEN INVLOED KUNNEN HEBBEN OP JE RIJVAARDIGHEID?
Vorm	Folder
Uitgever	Belgisch Instituut voor de Verkeersveiligheid vzw (BIVV)
Inhoud	Deze folder geeft een overzicht van de geneesmiddelen die de rijvaardigheid negatief beïnvloeden. Verder bevat de folder enkele vuistregels om geneesmiddelen die de rijvaardigheid negatief beïnvloeden verantwoord te gebruiken. Ook de wetgeving op dit vlak wordt heel kort toegelicht.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	6
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2001 Uitgave- en besteladres: Belgisch Instituut voor de Verkeersveiligheid vzw (BIVV) Haachtsesteenweg 1405 1130 Brussel T 02 244 15 11 info@bivv.be Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: www.bivv.be (kijk onder het thema alcohol, drugs en geneesmiddelen)

Titel	LEES DE BIJSLUITER. WEET WAT JE SLIKT!
Vorm	Folder
Uitgever	Landsbond der Christelijke Mutualiteiten
Inhoud	De meeste geneesmiddelen zijn op voorschrift van de arts te verkrijgen bij de apotheker. Om medicatie juist te gebruiken heeft de patiënt informatie nodig. Een gesprek met de apotheker kan de patiënt op de goede weg zetten. Ook in de bijsluiter is er noodzakelijke informatie te vinden... tenminste als de lezer zijn weg vindt in de doolhof van kleine lettertjes en moeilijke woorden. Deze folder biedt ondersteuning bij het lezen van de bijsluiter.
Doelgroep	Algemene bevolking en intermediairen
Aantal pagina's	10
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2001 Uitgave- en besteladres: Landsbond der Christelijke Mutualiteiten Dienst gezondheidspromotie Haachtsesteenweg 579 postbus 40 1031 Brussel T 02 246 48 64 gezondheidspromotie@cm.be Ter inzage: VAD-bibliotheek

Titel	OVERGEWICHT? LET OP MEDICIJNEN EN AFSLANKMIDDELEN
Vorm	Brochure
Auteur	Bond van formaat (BVF), Nederlandse obesitas vereniging (NOV) en Stichting doelmatige geneesmiddelenvoorziening (DGV)
Uitgever	Stichting doelmatige geneesmiddelenvoorziening (DGV)
Inhoud	Deze brochure probeert duidelijkheid te scheppen in het grote aanbod aan afslankmiddelen. Daarnaast geeft de brochure informatie over de invloed van overgewicht op de werking van medicijnen in het algemeen. De brochure eindigt met een overzicht van organisaties waar u terecht kan voor meer informatie over dit onderwerp.
Doelgroep	Mensen met overgewicht
Aantal pagina's	14
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2000 Uitgave- en besteladres: Stichting Doelmatige Geneesmiddelenvoorziening (DGV) Postbus 3089 3502 GB Utrecht Nederland T + 31 30 291 62 16 post@dgvinfo.nl Ter inzage: VAD-bibliotheek

Titel	INVLOED VAN GENEESMIDDELEN OP DE RIJVAARDIGHEID
Vorm	Brochure
Auteur	The Toxicological Society of Belgium and Luxembourg vzw (BLT)
Uitgever	Belgisch Instituut voor de Verkeersveiligheid vzw (BIVV)
Inhoud	De brochure geeft een korte beschrijving van de categorieën van geneesmiddelen naargelang van hun potentiële invloed op de rijvaardigheid.
Doelgroep	Artsen, apothekers
Aantal pagina's	32
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 1999 Uitgave- en besteladres: Belgisch Instituut voor de Verkeersveiligheid vzw (BIVV) Haachtsesteenweg 1405 1130 Brussel T 02 244 15 11 info@bivv.be Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: www.bivv.be (kijk onder het thema alcohol, drugs en geneesmiddelen)
Opmerkingen	Deze brochure werd opgesteld op basis van een gedetailleerde literatuurstudie "Invloed van geneesmiddelen op de rijvaardigheid".

Titel	MEDICATIE: EEN BEWUSTE KEUZE?
Vorm	Brochure
Auteur	Dams Lieve
Uitgever	Katholiek Vormingswerk van Landelijke Vrouwen (KVLV)
Inhoud	Deze brochure geeft een overzicht van de positieve en negatieve gevolgen van medicatie op de gezondheid. Ook de verplichtingen van artsen en apothekers bij het voorschrijven van geneesmiddelen komen aan bod, net als de verplichtingen van de consument.
Doelgroep	Algemene bevolking en intermediairen
Aantal pagina's	23
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 1996 Uitgave- en besteladres: Katholiek Vormingswerk van Landelijke Vrouwen (KVLV) Remylaan 4b 3018 Wijgmaal-Leuven T 016 24 39 99 kvlv@kvlv.be Ter inzage: VAD-bibliotheek

Titel	WISSELWERKING TUSSEN GENEESMIDDELEN & VOEDING
Vorm	Brochure
Uitgever	Socialistische mutualiteiten
Inhoud	De brochure legt de wisselwerking uit tussen geneesmiddelen (o.a. pijnstillers, slaap- en kalmeermiddelen) en voeding en geeft een overzicht van interacties tussen geneesmiddelen en voedingsbestanddelen.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	16
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: niet vermeld Uitgave- en besteladres: Socialistische mutualiteiten - Dienst gezondheidsbevordering Sint-Jansstraat 32-38 1000 Brussel T 02 51 50 391 gezond.mail@socmut.be Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: www.gezondmail.be

2. Angst- stress- en slaapproblemen

Titel	DE SLAAP, EEN VRIEND VOOR HET LEVEN
Vorm	Brochure
Uitgever	De landsbond van de onafhankelijke ziekenfondsen
Inhoud	Deze brochure bevat informatie over slaap, soorten slaap, slaapbehoefte en slaapstoornissen. Daarnaast bevat de brochure tips om de nachtrust te verbeteren en nuttige adressen.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	20
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2006 Uitgave- en besteladres: Onafhankelijke ziekenfondsen - dienst gezondheidspromotie Sint-Huibrechtsstraat 19 1150 Brussel T 02 778 92 11 gezondheidspromotie@mloz.be Ter inzage: VAD bibliotheek Te downloaden: www.mloz.be/gvo

Titel	ANGST, STRESS & SLAAPPROBLEMEN Kies voor je eigen oplossing ... praat erover met je huisarts
Vorm	Folder
Uitgever	Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu
Inhoud	Deze folder nodigt uit om stil te staan bij het eigen gebruik van slaap- en kalmeermiddelen. De folder waarschuwt voor het plots afbouwen van slaap- en kalmeermiddelen en geeft alternatieven voor de inname er van.
Doelgroep	Algemene bevolking, mensen die slaap- en kalmeermiddelen nemen
Aantal pagina's	6
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2005 Uitgave- en besteladres: Federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu Eurostation II Victor Hortaplein, 40 bus 10 1060 Brussel T 02 524 71 11 - 02 524 97 97 info@health.fgov.be Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: www.health.fgov.be/benzo
Opmerkingen	Sinds 2003 zet de Federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu jaarlijks een campagne op over slaap- en kalmeermiddelen. Deze folder kadert in het derde luik van de campagne. De campagne 2005-2006 bevat 5 verschillende folders. De algemene folder en de folder met de Bendep SRQ-vragenlijst zijn bedoeld voor mensen die al slaap- en kalmeermiddelen nemen. De folder over angst, de folder over stress en de folder over slaapproblemen zijn bestemd voor mensen die geen slaap- en kalmeermiddelen nemen. Daarnaast is er ook een hulpmiddelenboek voor huisartsen beschikbaar dat een leidraad is voor de behandeling van patiënten met angst, stress of slaapproblemen.

Titel	ANGST, STRESS & SLAAPPROBLEMEN Kies voor je eigen oplossing ... praat erover met je huisarts. De Bendep SRQ-vragenlijst
Vorm	Folder
Uitgever	Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu
Inhoud	Deze folder bevat de Bendep SRQ-vragenlijst. Dit is een vragenlijst voor mensen die slaap- of kalmeermiddelen gebruiken en die toelaat om na te gaan of men afhankelijk is van het slaap- of kalmeermiddel. Deze vragenlijst wordt best samen met de huisarts ingevuld.
Doelgroep	Algemene bevolking, mensen die slaap- en kalmeermiddelen nemen
Aantal pagina's	6
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2005 Uitgave- en besteladres: Federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu Eurostation II Victor Hortaplein, 40 bus 10 1060 Brussel T 02 524 71 11 - 02 524 97 97 info@health.fgov.be Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: www.health.fgov.be/benzo
Opmerkingen	Sinds 2003 zet de Federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu jaarlijks een campagne op over slaap- en kalmeermiddelen. Deze folder kadert in het derde luik van de campagne. De campagne 2005-2006 bevat 5 verschillende folders. De algemene folder en de folder met de Bendep SRQ-vragenlijst zijn bedoeld voor mensen die al slaap- en kalmeermiddelen nemen. De folder over angst, de folder over stress en de folder over slaapproblemen zijn bestemd voor mensen die geen slaap- en kalmeermiddelen nemen. Daarnaast is er ook een hulpmiddelenboek voor huisartsen beschikbaar dat een leidraad is voor de behandeling van patiënten met angst, stress of slaapproblemen.

Titel	ANGST, STRESS & SLAAPPROBLEMEN Kies voor je eigen oplossing ... praat erover met je huisarts
Vorm	Folder
Uitgever	Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu
Inhoud	Deze folder beschrijft wat slapeloosheid is, wat men zelf aan slapeloosheid kan doen, wanneer men contact dient op te nemen met de huisarts en welke rol slaap- en kalmeermiddelen kunnen spelen.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	4
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2005 Uitgave- en besteladres: Federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu Eurostation II Victor Hortaplein, 40 bus 10 1060 Brussel T 02 524 71 11 - 02 524 97 97 info@health.fgov.be Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: www.health.fgov.be/benzo
Opmerkingen	Sinds 2003 zet de Federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu jaarlijks een campagne op over slaap- en kalmeermiddelen. Deze folder kadert in het derde luik van de campagne. De campagne 2005-2006 bevat 5 verschillende folders. De algemene folder en de folder met de Bendep SRQ-vragenlijst zijn bedoeld voor mensen die al slaap- en kalmeermiddelen nemen. De folder over angst, de folder over stress en de folder over slaapproblemen zijn bestemd voor mensen die geen slaap- en kalmeermiddelen nemen. Daarnaast is er ook een hulpmiddelenboek voor huisartsen beschikbaar dat een leidraad is voor de behandeling van patiënten met angst, stress of slaapproblemen.

Titel	ANGST, STRESS & SLAAPPROBLEMEN Kies voor je eigen oplossing ... praat erover met je huisarts
Vorm	Folder
Uitgever	Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu
Inhoud	Deze folder beschrijft wat stress is, wat men zelf aan stress kan doen, wanneer men contact dient op te nemen met de huisarts en welke rol slaap- en kalmeermiddelen kunnen spelen.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	4
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2005 Uitgave- en besteladres: Federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu Eurostation II Victor Hortaplein, 40 bus 10 1060 Brussel T 02 524 71 11 - 02 524 97 97 info@health.fgov.be Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: www.health.fgov.be/benzo
Opmerkingen	Sinds 2003 zet de Federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu jaarlijks een campagne op over slaap- en kalmeermiddelen. Deze folder kadert in het derde luik van de campagne. De campagne 2005-2006 bevat 5 verschillende folders. De algemene folder en de folder met de Bendep SRQ-vragenlijst zijn bedoeld voor mensen die al slaap- en kalmeermiddelen nemen. De folder over angst, de folder over stress en de folder over slaapproblemen zijn bestemd voor mensen die geen slaap- en kalmeermiddelen nemen. Daarnaast is er ook een hulpmiddelenboek voor huisartsen beschikbaar dat een leidraad is voor de behandeling van patiënten met angst, stress of slaapproblemen.

Titel	ANGST, STRESS & SLAAPPROBLEMEN Kies voor je eigen oplossing ... praat erover met je huisarts
Vorm	Folder
Uitgever	Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu
Inhoud	Deze folder beschrijft wat angst is, wat men zelf aan angst kan doen, wanneer men contact dient op te nemen met de huisarts en welke rol slaap- en kalmeermiddelen kunnen spelen.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	4
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2005 Uitgave- en besteladres: Federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu Eurostation II Victor Hortaplein, 40 bus 10 1060 Brussel T 02 524 71 11 - 02 524 97 97 info@health.fgov.be Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: www.health.fgov.be/benzo
Opmerkingen	Sinds 2003 zet de Federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu jaarlijks een campagne op over slaap- en kalmeermiddelen. Deze folder kadert in het derde luik van de campagne. De campagne 2005-2006 bevat 5 verschillende folders. De algemene folder en de folder met de Bendep SRQ-vragenlijst zijn bedoeld voor mensen die al slaap- en kalmeermiddelen nemen. De folder over angst, de folder over stress en de folder over slaapproblemen zijn bestemd voor mensen die geen slaap- en kalmeermiddelen nemen. Daarnaast is er ook een hulpmiddelenboek voor huisartsen beschikbaar dat een leidraad is voor de behandeling van patiënten met angst, stress of slaapproblemen.

Titel	SLAAP LEKKER!
Vorm	Brochure
Uitgever	Socialistische mutualiteiten
Inhoud	De folder geeft informatie over slaap, slaapproblemen, slaaphygiëne en slaapmiddelen. De folder bevat een test: 'ben ik een slimme slaper?'
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	8
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2004 Uitgave- en besteladres: Socialistische mutualiteiten - Dienst gezondheidsbevordering Sint-Jansstraat 32-38 1000 Brussel T 02 51 50 391 gezond.mail@socmut.be Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: www.gezondmail.be

Titel	IN GESPREK OVER: MEDICIJNEN TEGEN ANGSTSTOORNISSEN
Vorm	Brochure
Auteur	A.J.L.M. van Balkom, I.M. van Vliet
Uitgever	Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie
Inhoud	Deze brochure informeert over medicijnen die vaak bij de behandeling van angststoornissen worden gebruikt, namelijk antidepressiva. De brochure bespreekt de verschillende soorten antidepressiva die effectief zijn bij angststoornissen, hun toedieningswijze, de werking en de bijwerkingen. De brochure heeft het tevens over therapietrouw en over stoppen met medicijnen. De combinatie met andere medicijnen, alcohol en drugs komt aan bod evenals het gebruik van antidepressiva tijdens zwangerschap en bij borstvoeding. Tot slot wordt er ook ingegaan op het gebruik van benzodiazepinen in de behandeling van angststoornissen.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	12
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2004 Uitgave- en besteladres: Secrass Schoolstraat 24 3451 AD Vleuten Nederland F + 31 30 677 63 76 secrass@xs4all.nl Ter inzage: VAD bibliotheek Te downloaden: www.nvvp.nl
Opmerkingen	Dezelfde reeks bevat de folders in gesprek over ... 'medicijnen tegen depressies' (p.53) en 'ADHD bij volwassenen' (p.77).

Titel	HOU JE RUST IN EIGEN HANDEN Slaap- en kalmeermiddelen: verslaving komt sneller dan je denkt
Vorm	Folder
Uitgever	Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu
Inhoud	Deze folder geeft tips over wat men kan doen wanneer men slecht slaapt, angstig of overspannen is. De folder geeft informatie over slaap- en kalmeermiddelen, de ongewenste effecten ervan en tips om ermee te stoppen.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	12
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2004 Uitgave- en besteladres: Federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu Eurostation II Victor Hortaplein, 40 bus 10 1060 Brussel T 02 524 71 11 - 02 524 97 97 info@health.fgov.be Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: www.health.fgov.be/benzo
Opmerkingen	Sinds 2003 zet de Federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu jaarlijks een campagne op over slaap- en kalmeermiddelen. Deze folder kadert in het tweede luik van de campagne.

Titel	ZALIG SLAPEN, FRIS ONTWAKEN
Vorm	Folder
Auteur	Landsbond der Christelijke Mutualiteiten. Dienst gezondheidsvoorlichting- en promotie i.s.m. dr. K. Heyde
Uitgever	Landsbond der Christelijke Mutualiteiten
Inhoud	Deze folder beantwoordt de meest prangende vragen omtrent slaapproblemen zoals: Hoe verloopt een normale slaap? Hoeveel slaap heb je nodig? Waarom heb je slaap nodig? Waarom slaap je soms slecht? Wanneer spreek je van een slaapstoornis? Is een middagdutje een goed idee? Is snurken ongevaarlijk? Verder krijgt de lezer nog enkele slaaptips en uitleg over slaapmiddelen.
Doelgroep	Algemene bevolking.
Aantal pagina's	12
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2003 Uitgave- en besteladres: Landsbond der Christelijke Mutualiteiten Dienst gezondheidspromotie Haachtsesteenweg 579 postbus 40 1031 Brussel T 02 246 48 64 gezondheidspromotie@cm.be Te downloaden: http://www.cm.be/images/GVO/Geestelijke%20gezondheid/GVO_SlapenFo2003.pdf
Opmerkingen	Deze folder maakt deel uit van de reeks '10 voor mentaal'

Titel	SLAAP- EN KALMEERMIDDELEN. MAAK ER GEEN GEWOONTE VAN VOOR JE NIET MEER ZONDER KAN
Vorm	Folder
Uitgever	Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu
Inhoud	Deze folder geeft tips over wat men kan doen wanneer men slecht slaapt, angstig of overspannen is. De folder geeft verder informatie over hulp zoeken, de werking van benzodiazepines en andere slaapmiddelen.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	6
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2002 Uitgave- en besteladres: Federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu Eurostation II Victor Hortaplein, 40 bus 10 1060 Brussel T 02 524 71 11 - 02 524 97 97 info@health.fgov.be Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: www.health.fgov.be/benzo
Opmerkingen	Sinds 2003 zet de Federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu jaarlijks een campagne op over slaap- en kalmeermiddelen. Deze folder kadert in het eerste luik van de campagne.

Titel	MEDICIJNVERSLAVING
Vorm	Folder
Uitgever	Nationaal Fonds Geestelijke Volksgezondheid (NFGV)
Inhoud	Deze folder geeft cijfers en achtergronden over het gebruik van slaap- en kalmeringsmiddelen, informatie over stoppen met gebruik en hulp zoeken.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	6
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2001 Uitgave- en besteladres: Nationaal Fonds Geestelijke Volksgezondheid (NFGV) Postbus 5103 3502 JC Utrecht Nederland T + 31 30 297 11 97 info@fondspsychischegezondheid.nl Ter inzage: VAD-bibliotheek
Opmerkingen	De folders van de NFGV zijn ook te verkrijgen via de VVGG met aangepaste verwijsadressen voor Vlaanderen. VVGG Tenderstraat 14 9000 Gent T 09 221 44 34 info@vvgg.be

Titel	KALM AAN MET KALMEERMIDDELEN
Vorm	Folder
Uitgever	Koninklijke Apothekersvereniging Antwerpen (KAVA)
Inhoud	De folder geeft informatie over slaap- en kalmeermiddelen en hoe ermee om te gaan.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	2
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2001 Uitgave- en besteladres: Koninklijke Apothekersvereniging Antwerpen Consciencestraat 41 2018 Antwerpen T 03 280 15 11 Ter inzage: http://www.kava.be/documenten/sekr/gmw/gmw28.pdf
Opmerkingen	Uit de reeks 'geneesmiddelenwijzer'

Titel	SLAAP- EN KALMERINGSMIDDELEN: DE ANTWOORDEN
Vorm	Folder
Uitgever	Trimbos-instituut
Inhoud	Deze folder tracht een antwoord te bieden op alle vragen omtrent slaap- en kalmeringsmiddelen. Vragen zoals 'wat zegt de wet' en 'waarom worden slaap- en kalmeringsmiddelen gebruikt', worden op eenvoudige wijze beantwoord. Ook de risico's van deze middelen en het omgaan met problematisch gebruik komen aan bod
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	6
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2000 Uitgave- en besteladres: Trimbos-instituut Postbus 725 3500 AS Utrecht Nederland T + 31 30 29 71 100 info@trimbos.nl Ter inzage: VAD-bibliotheek

Titel	INFORMATIE OVER SLAAP- EN KALMERINGSMIDDELEN
Vorm	Brochure
Auteur	Drs. Ruud Coolen
Uitgever	Stichting doelmatige geneesmiddelenvoorziening (DGV)
Inhoud	Deze folder geeft informatie over de werking van slaap- en kalmeringsmiddelen, over andere manieren om slaap- of angstklachten aan te pakken en over stoppen met gebruik. De folder geeft ook tips bij slaapproblemen, onrust, spanning of angst.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	12
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2000 Uitgave- en besteladres: Stichting Doelmatige Geneesmiddelenvoorziening (DGV) Postbus 3089 3502 GB Utrecht Nederland T + 31 30 291 62 16 post@dgvinfo.nl Ter inzage: VAD-bibliotheek

Titel	STOPPEN MET SLAAP- EN KALMEERMIDDELEN: EEN HANDLEIDING
Vorm	Brochure
Uitgever	Universiteit Utrecht Wetenschapswinkel geneesmiddelen faculteit Farmacie
Inhoud	Deze brochure is bedoeld voor mensen die langdurig dagelijks slaap- en kalmeringsmiddelen gebruiken. Alleen de slaap- en kalmeringsmiddelen die tot de groep benzodiazepines horen, komen aan bod. Het doel van de brochure is om gebruikers informatie te geven over stoppen en ze eventueel te helpen met stoppen. Vooral voor mensen die veel problemen ondervinden bij het stoppen worden tips gegeven.
Doelgroep	Gebruikers van benzodiazepinen
Aantal pagina's	16
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 1998 Uitgave- en besteladres: Universiteit Utrecht Wetenschapswinkel geneesmiddelen faculteit Farmacie Postbus 80082 3508 TB Utrecht Nederland T + 31 30 253 7309 wewi@pharm.uu.nl Ter inzage: VAD-bibliotheek

Titel	STOPPEN MET SLAAP- EN KALMERINGSMIDDELEN. EEN HANDLEIDING
Vorm	Brochure
Auteur	S.M.M. Huitema, R.G. Walker, A.J.H.M. Ijzermans, M.P.D. Westein
Uitgever	Universiteit Utrecht Wetenschapswinkel geneesmiddelen faculteit Farmacie
Inhoud	De brochure geeft informatie over het stoppen met slaap- en kalmeringsmiddelen. Ze bevat informatie over slaap- en kalmeringsmiddelen, de bijwerkingen bij langdurig gebruik en tips over stoppen.
Doelgroep	Personen die langdurig dagelijks slaap- en kalmeringsmiddelen gebruiken
Aantal pagina's	16
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 1998 Uitgave- en besteladres: Wetenschapswinkel Geneesmiddelen Faculteit Farmacie - Universiteit Utrecht Postbus 80082 3508 TB Utrecht Nederland T + 31 30 253 73 09 wewi@pharm.uu.nl Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: www.pharm.uu.nl (ga naar diensten, vervolgens wetenschapswinkel geneesmiddelen, vervolgens informatie over publicaties)
Opmerkingen	Dezelfde reeks bevat ook de brochure "Stoppen met antidepressiva?" (cfr. blz. 56).

3. Depressie

Titel	JONGEREN EN DEPRESSIE. (H)ERKENNEN EN BEGRIJPEN
Vorm	Folder
Uitgever	Landsbond der Christelijke Mutualiteiten
Inhoud	De folder legt uit wanneer er sprake is van een depressie bij jongeren, welke signalen kunnen wijzen op depressie, wat de risicofactoren zijn, hoe men jongeren kan beschermen tegen depressie en hoe men een depressieve jongere kan ondersteunen. De folder bevat ook specifieke tips voor leerkrachten. Tot slot geeft de folder aan waar men terecht kan voor hulp.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	12
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2005 Uitgave- en besteladres: Landsbond der Christelijke Mutualiteiten Dienst gezondheidspromotie Haachtsesteenweg 579 postbus 40 1031 Brussel T 02 246 48 64 gezondheidspromotie@cm.be Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: http://www.cm.be
Opmerkingen	Dezelfde reeks bevat ook de folders 'depressie, (h)erkennen en begrijpen', 'kinderen en depressie' en 'ouderen en depressie'.

Titel	OUDEREN EN DEPRESSIE. (H)ERKENNEN EN BEGRIJPEN
Vorm	Folder
Uitgever	Landsbond der Christelijke Mutualiteiten
Inhoud	De folder legt uit wat een depressie is, hoe een depressie te herkennen is, wat de risicofactoren zijn en hoe een depressie wordt behandeld. De folder geeft verder tips over wat men zelf kan doen om een depressie te voorkomen, als men een depressie doormaakt en als men samenleeft met of zorgt voor iemand met een depressie.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	16
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2005 Uitgave- en besteladres: Landsbond der Christelijke Mutualiteiten Dienst gezondheidspromotie Haachtsesteenweg 579 postbus 40 1031 Brussel T 02 246 48 64 gezondheidspromotie@cm.be Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: http://www.cm.be
Opmerkingen	Dezelfde reeks bevat ook de folders 'depressie, (h)erkennen en begrijpen', 'jongeren en depressie' en 'kinderen en depressie'.

Titel	NEERSLACHTIG ZIJN GAAT OVER
Vorm	Folder
Uitgever	Landsbond der Christelijke Mutualiteiten
Inhoud	Deze folder bevat een zelftest voor depressie, geeft tips om de 'mentale' weerstand op te bouwen, zet de verschillen tussen neerslachtig zijn en depressie op een rij en geeft tips over wat men kan doen bij een sombere bui.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	12
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2004 Uitgave- en besteladres: Landsbond der Christelijke Mutualiteiten Dienst gezondheidspromotie Haachtsesteenweg 579 postbus 40 1031 Brussel T 02 246 48 64 gezondheidspromotie@cm.be Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: http://www.cm.be
Opmerkingen	Deze folder maakt deel uit van de reeks '10 voor mentaal'

Titel	MEDICIJNEN BIJ EEN DEPRESSIE
Vorm	Brochure
Auteur	Erik van Rijn
Uitgever	Nederlands instituut voor verantwoord medicijngebruik (DGV)
Inhoud	Deze brochure geeft informatie over het gebruik van antidepressiva: wat doen antidepressiva, hoe beginnen met antidepressiva, welke antidepressiva bestaan er, wat zijn de bijwerkingen van antidepressiva. Andere thema's die aan bod komen zijn gebruik van antidepressiva door jongeren en ouderen; antidepressiva en alcohol; antidepressiva en autorijden; stoppen met antidepressiva.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	12
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2004 Uitgave- en besteladres: Nederlands instituut voor verantwoord medicijngebruik (DGV) Postbus 3089 3502 GB Utrecht Nederland T + 31 30 291 62 16 post@dgvinfo.nl Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: http://www.medicijngebruik.nl/content/9_publicatiebrochures/9-1.htm

Titel	KINDEREN EN DEPRESSIE. (H)ERKENNEN EN BEGRIJPEN
Vorm	Folder
Uitgever	Landsbond der Christelijke Mutualiteiten
Inhoud	De folder beschrijft wanneer er sprake is van depressie bij kinderen, welke signalen kunnen wijzen op depressie en wat de risicofactoren zijn. De folder geeft tips over hoe kinderen tegen depressie kunnen beschermd worden en hoe men kinderen met een depressie kan ondersteunen. Er zijn specifieke tips voor leerkrachten opgenomen. Ten slotte beschrijft de folder de behandelingsmogelijkheden.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	12
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2004 Uitgave- en besteladres: Landsbond der Christelijke Mutualiteiten Dienst gezondheidspromotie Haachtsesteenweg 579 postbus 40 1031 Brussel T 02 246 48 64 gezondheidspromotie@cm.be Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: http://www.cm.be
Opmerkingen	Dezelfde reeks bevat ook de folders 'depressie, (h)erkennen en begrijpen', 'jongeren en depressie' en 'ouderen en depressie'.

Titel	DEPRESSIE, (H)ERKENNEN EN BEGRIJPEN
Vorm	Folder
Uitgever	Landsbond der Christelijke Mutualiteiten
Inhoud	De folder beschrijft wat depressie is; hoe men een depressie kan herkennen; het verloop en duur ervan; de mogelijke risicofactoren; de behandeling; wat men zelf kan doen om een depressie te voorkomen, als men een depressie doormaakt en als men samenleeft met of zorgt voor iemand met een depressie.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	12
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2004 Uitgave- en besteladres: Landsbond der Christelijke Mutualiteiten Dienst gezondheidspromotie Haachtsesteenweg 579 postbus 40 1031 Brussel T 02 246 48 64 gezondheidspromotie@cm.be Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: http://www.cm.be
Opmerkingen	Dezelfde reeks bevat de folders 'kinderen en depressie', 'jongeren en depressie' en 'ouderen en depressie'.

Titel	IN GESPREK OVER: MEDICIJNEN TEGEN DEPRESSIES
Vorm	Brochure
Auteur	P.F. Bouvy
Uitgever	Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie
Inhoud	Deze brochure bespreekt de verschillen types van antidepressiva, hun toedieningswijze, de werking en de bijwerkingen. Ze bespreekt tevens de medicijnen die regelmatig gecombineerd worden met antidepressiva met name benzodiazepinen, antipsychotica en stemmingsstabilisatoren. De brochure heeft het tevens over therapietrouw, over stoppen met medicijnen en het gebruik van antidepressiva tijdens zwangerschap en bij borstvoeding.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	12
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2003 Uitgave- en besteladres: Secrass Schoolstraat 24 3451 AD Vleuten Nederland F + 31 30 677 63 76 secrass@xs4all.nl Ter inzage: VAD bibliotheek Te downloaden: www.nvvp.nl
Opmerkingen	Dezelfde reeks bevat de folders in gesprek over ... 'medicijnen tegen angststoornissen' (p.34) en 'ADHD bij volwassenen' (p.77).

Titel	HET GEZONDHEIDSALFABET. DEPRESSIE
Vorm	Brochure
Auteur	Carina Van Espen
Uitgever	VIVA-Socialistische Vrouwen Vereniging
Inhoud	Deze brochure geeft uitleg over depressie, de ontstaansfactoren, de soorten depressies, de behandeling van een depressie en hoe men kan omgaan met depressie. Een apart hoofdstuk heeft het over vrouwen en depressie en over mannen en depressie.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	31
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2003 Uitgave- en besteladres: VIVA-Socialistische Vrouwen Vereniging vzw - Landelijk secretariaat Sint-Jansstraat 32-38 1000 Brussel T 02 515 04 81 info@viva-svv.be www.viva-svv.be/viva Ter inzage: VAD-bibliotheek

Titel	SLECHT. EN MET JOU?
Vorm	Brochure
Auteur	Landsbond van de onafhankelijke ziekenfondsen
Uitgever	Landsbond van de onafhankelijke ziekenfondsen
Inhoud	Deze brochure geeft uitleg over de symptomen, de oorzaken, de verschillende soorten en de behandeling van depressie. De brochure bevat tevens een beknopte diagnostische test en nuttige adressen.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	16
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2003 Uitgave- en besteladres: Onafhankelijke ziekenfondsen - dienst gezondheidspromotie Sint-Huibrechtsstraat 19 1150 Brussel T 02 778 92 11 gezondheidspromotie@mloz.be Ter inzage: VAD bibliotheek Te downloaden: www.mloz.be/gvo

Titel	STOPPEN MET ANTIDEPRESSIVA?
Vorm	Brochure
Auteur	Drs.de Langen-Wouterse (geheel herziene 2 ^{de} druk)
Uitgever	Universiteit Utrecht Wetenschapswinkel geneesmiddelen faculteit Farmacie
Inhoud	Deze brochure bevat uitleg over de werking en bijwerkingen van antidepressiva. Het stoppen met antidepressiva vormt het hoofdthema: wat zijn goede redenen om te stoppen en wat zijn de mogelijke gevolgen? Verder verschaft de brochure handige tips voor wie overweegt of besloten heeft te stoppen.
Doelgroep	Personen die antidepressiva gebruiken en overwegen om te stoppen.
Aantal pagina's	16
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2002 Uitgave- en besteladres: Wetenschapswinkel Geneesmiddelen Faculteit Farmacie - Universiteit Utrecht Postbus 80082 3508 TB Utrecht Nederland T + 31 30 253 73 09 wewi@pharm.uu.nl Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: www.pharm.uu.nl (ga naar diensten, vervolgens wetenschapswinkel geneesmiddelen, vervolgens informatie over publicaties)
Opmerkingen	In dezelfde reeks is er de brochure "Stoppen met slaap- en kalmeringsmiddelen. Een handleiding" (p.43).

Titel	DEPRESSIES
Vorm	Brochure
Uitgever	Liberale ziekenfondsen
Inhoud	Deze brochure bevat informatie over de kenmerken, de oorzaken, de soorten en de behandeling van depressie. Ze gaat tevens in op de symptomen en oorzaken van depressie bij adolescenten, bij vrouwen tussen 45 en 60 jaar en bij senioren.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	16
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: niet vermeld Uitgave- en besteladres: Landsbond van de liberale mutualiteiten Livornostraat 25 1050 Brussel T 02 542 86 00 infocomm@libmutov.be Ter inzage: VAD bibliotheek

Titel	KINDEREN EN DEPRESSIE
Vorm	Brochure
Auteur	Ellen Van Looy
Uitgever	Socialistische mutualiteiten
Inhoud	De folder beschrijft de symptomen en kenmerken van depressie bij kinderen, de risicofactoren en de beschermende factoren in de omgeving en in het kind en wat men als ouder en als leerkracht kan doen. Ten slotte beschrijft de folder de behandelingsmogelijkheden. De brochure bevat adressen waar men terecht kan voor hulp en boekentips.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	32
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: niet vermeld Uitgave- en besteladres: Socialistische mutualiteiten - Dienst gezondheidsbevordering Sint-Jansstraat 32-38 1000 Brussel T 02 51 50 391 gezond.mail@socmut.be Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: www.gezondmail.be

4. Pijn

Titel	PIJNBESTRIJDING BIJ HOOFDPIJN
Vorm	Brochure
Auteur	Drs. Henriëtte van der Kwaak – van Hout
Uitgever	Nederlandse Vereniging van Hoofdpijnpatiënten (NVvHP) en Nederlands instituut voor verantwoord medicijngebruik (DGV)
Inhoud	Deze brochure beschrijft hoe de verschillende vormen van hoofdpijn te herkennen zijn. Voor elke vorm van hoofdpijn wordt informatie gegeven over de wijze waarop de pijn te bestrijden is. Te beginnen met het gebruik van medicijnen. Maar ook de behandeling zonder medicijnen en alternatieve behandelingsmethoden komen aan bod. Voor het gesprek met de arts en apotheker worden tot slot nog een aantal nuttige tips gegeven.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	44
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2003 Uitgave- en besteladres: Nederlands instituut voor verantwoord medicijngebruik (DGV) Postbus 3089 3502 GB Utrecht Nederland T + 31 30 291 62 16 post@dgvinfo.nl Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: http://www.medicijngebruik.nl/content/9_publicatiebrochures/9-1.htm

Titel	HOOFDPIJN
Vorm	Folder
Auteur	Landsbond der Christelijke Mutualiteiten. Dienst gezondheidsvoorlichting- en promotie
Uitgever	Landsbond der Christelijke Mutualiteiten
Inhoud	"Hoe kan je hoofdpijn herkennen en wat betekent de diagnose hoofdpijn?" De folder geeft een overzicht van mogelijke uitlokkers van hoofdpijn. Daarenboven worden een aantal tips gegeven die kunnen toegepast worden bij hoofdpijn.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	6
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2000 Uitgave- en besteladres: Landsbond der Christelijke Mutualiteiten Dienst gezondheidspromotie Haachtsesteenweg 579 postbus 40 1031 Brussel T 02 246 48 64 gezondheidspromotie@cm.be Ter inzage: VAD-bibliotheek

5. Senioren

Titel	OUDEREN EN DEPRESSIE. (H)ERKENNEN EN BEGRIJPEN
Vorm	Folder
Uitgever	Landsbond der Christelijke Mutualiteiten
Inhoud	De folder legt uit wat een depressie is, hoe een depressie te herkennen is, wat de risicofactoren zijn en hoe een depressie wordt behandeld. De folder geeft verder tips over wat men zelf kan doen om een depressie te voorkomen, als men een depressie doormaakt en als men samenleeft met of zorgt voor iemand met een depressie.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	16
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2005 Uitgave- en besteladres: Landsbond der Christelijke Mutualiteiten Dienst gezondheidspromotie Haachtsesteenweg 579 postbus 40 1031 Brussel T 02 246 48 64 gezondheidspromotie@cm.be Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: http://www.cm.be
Opmerkingen	Dezelfde reeks bevat ook de folders 'depressie, (h)erkennen en begrijpen', 'jongeren en depressie' en 'kinderen en depressie'.

Titel	ALCOHOL EN MEDICIJNEN. ALS U OUDER WORDT
Vorm	Folder
Auteur	Dick van Etten, Marco Looyé en Willemien Meiberg
Uitgever	Nederlands Kenniscentrum Ouderenpsychiatrie
Inhoud	Veel mensen genieten van alcohol. Helaas brengt het gebruik ook risico's met zich mee. Zeker op latere leeftijd. Een grote groep ouderen gebruikt ook medicijnen. Sommige medicijnen combineren slecht met alcohol. Deze folder is geschreven om ouderen hierover te informeren.
Doelgroep	Senioren
Aantal pagina's	4
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2005 Uitgave- en besteladres: Nederlands Kenniscentrum Ouderenpsychiatrie Oude Arnhemseweg 260 3705 BK Zeist Nederland T + 31 30 693 76 10 info@ouderenpsychiatrie.nl www.ouderenpsychiatrie.nl Ter inzage: VAD-bibliotheek
Opmerkingen	Dezelfde reeks bevat ook de brochure "ouderen en het gebruik van medicijnen in combinatie met alcohol... een onderschat probleem" gericht op de doelgroep intermediairen (cfr. blz. 67).

Titel	OUDEREN EN HET GEBRUIK VAN MEDICIJNEN IN COMBINATIE MET ALCOHOL... EEN ONDERSCHAT PROBLEEM! Adviezen voor hulpverleners in het ouderenwerk bij het bespreekbaar maken van alcohol- en medicijngebruik door ouderen.
Vorm	Brochure
Auteur	Dick van Etten, Marco Looyé en Willemien Meiberg
Uitgever	Nederlands Kenniscentrum Ouderenpsychiatrie
Inhoud	De brochure belicht achtergronden en risico's van gecombineerd alcohol- en medicijngebruik door ouderen. Tevens geeft de brochure tips voor een motiverend gesprek. In de brochure zijn casussen verwerkt waarin de problematiek wordt toegelicht.
Doelgroep	Intermediairen
Aantal pagina's	15
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2005 Uitgave- en besteladres: Nederlands Kenniscentrum Ouderenpsychiatrie Oude Arnhemseweg 260 3705 BK Zeist Nederland T + 31 30 693 76 10 info@ouderenpsychiatrie.nl www.ouderenpsychiatrie.nl Ter inzage: VAD-bibliotheek
Opmerkingen	Dezelfde reeks bevat ook de folder "Alcohol en medicijnen, als u ouder wordt..." gericht op de doelgroep ouderen (p.66).

Titel	HET JUISTE MEDICIJN BIJ PIJN, GIDS VOOR SENIOREN
Vorm	Brochure
Auteur	J. Mast
Uitgever	Nederlands Instituut voor verantwoord medicijngebruik (DGV) i.s.m. Unie KBO, ANBO, PCOB en Stichting Pijn-Hoop
Inhoud	Deze brochure geeft info over oorzaken en gevolgen van chronische pijn en over pijnstilling met medicijnen. Daarnaast bevat de brochure een medicijnoverzicht, informatie over zorgvuldig medicijngebruik en andere mogelijke behandelingen van pijn.
Doelgroep	Senioren
Aantal pagina's	36
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2004 Uitgave- en besteladres: Nederlands Instituut voor verantwoord medicijngebruik (DGV) Postbus 3089 3502 GB Utrecht Nederland T + 31 30 291 62 16 post@dgvinfo.nl Ter inzage: http://www.medicijngebruik.nl/downloads/Pijn_gidsvoorsenioren.pdf

Titel	UW GENEESMIDDELEN... KLOKVAST! VERANTWOORD OMGAAN MET GENEESMIDDELEN ALS 65-PLUSSE
Vorm	Brochure
Auteur	Dienst welzijn en gezondheid van de provincie Vlaams-Brabant.
Uitgever	Provinciebestuur Vlaams-Brabant, dienst welzijn en gezondheid
Inhoud	De Belgen behoren wereldwijd tot de grootste gebruikers van geneesmiddelen, 65-plussers nemen gemiddeld twee keer zoveel geneesmiddelen als de gemiddelde Belg. In de brochure worden de 65-plussers adviezen gegeven rond correcte inname en bewaring van geneesmiddelen. Er wordt ook stil gestaan bij de verhoogde gevoeligheid en kwetsbaarheid bij het ouder worden ten aanzien van geneesmiddelen.
Doelgroep	senioren
Aantal pagina's	7
Verkrijgbaar	📅 Uitgavedatum: 2003 📄 Uitgave- en besteladres: Provincie Vlaams-Brabant An De Clerq Provincieplein 1 3010 Leuven T 016 26 73 29 welzijn.gezondheid@vlaamsbrabant.be 📖 Ter inzage: VAD-Bibliotheek

Titel	VERANTWOORD GENEESMIDDELENGEBRUIK BIJ OUDEREN
Vorm	Brochure
Uitgever	Provincie Limburg, Dienst Volksgezondheid en Limburgse Preventieve Gezondheidsraad
Inhoud	De brochure is een leidraad om het medicatiegebruik bij senioren in goede banen te leiden. Naast achtergrondinformatie over het medicatiegebruik door senioren worden vier grote categorieën van geneesmiddelen voorgesteld: het preventief geneesmiddel, het oorzakelijk geneesmiddel, het stabiliserend geneesmiddel en het symptomatisch geneesmiddel. In combinatie met de geneesmiddelenkaart krijgt men zo een beter inzicht in het nut en de duur van de behandeling.
Doelgroep	Senioren
Aantal pagina's	27
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2002 Uitgave- en besteladres: Provinciale Dienst gezondheid Stadsomvaart 9 3500 Hasselt T 011 23 08 50 gezondheid@limburg.be Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: www.limburg.be/valpreventiebijsenioren/html/neemmedicatiecorrectie.html
Opmerkingen	Deze brochure maakt deel uit van de campagne 'Verantwoord geneesmiddelengebruik bij ouderen' met als doelstelling ouderen eenvoudige kapstukken mee te geven om het correct gebruik van geneesmiddelen te bevorderen. De campagne bestaat uit een affiche 'Verantwoord geneesmiddelengebruik. Ook bij ouderen', de brochure 'Verantwoord geneesmiddelengebruik bij ouderen', de folder 'Geneesmiddelenmisbruik en vallen' en de geneesmiddelenkaart. Daarnaast is er het navormingspakket 'Verantwoord medicatiegebruik voor huisartsenkringen en/of lokgroepen' ter beschikking.

Titel	GENEESMIDDELENGEBRUIK EN VALLEN
Vorm	Folder
Auteur	Dienst Volksgezondheid en LOGO's van de provincie Limburg
Inhoud	De folder bevat naast tips voor een correct geneesmiddelengebruik ook een aantal tips om de kans op vallen te verkleinen. Daarnaast geeft de folder een overzicht van de vier grote categorieën van geneesmiddelen.
Doelgroep	Senioren
Aantal pagina's	2
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2002 Uitgave- en besteladres: Provinciale Dienst gezondheid Stadsomvaart 9 3500 Hasselt T 011 23 08 50 gezondheid@limburg.be Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: www.limburg.be/valpreventiebijsenioren/html/neemmedicatiecorrectie.html
Opmerkingen	Deze brochure maakt deel uit van de campagne 'Verantwoord geneesmiddelengebruik bij ouderen' met als doelstelling ouderen eenvoudige kapstukken mee te geven om het correct gebruik van geneesmiddelen te bevorderen. De campagne bestaat uit een affiche 'Verantwoord geneesmiddelengebruik. Ook bij ouderen', de brochure 'Verantwoord geneesmiddelengebruik bij ouderen', de folder 'Geneesmiddelenmisbruik en vallen' en de geneesmiddelenkaart. Daarnaast is er het navormingspakket 'Verantwoord medicatiegebruik voor huisartsenkringen en/of lokgroepen' ter beschikking.

Titel	BELANGRIJKE TIPS VOOR OUDEREN OVER ZORGVULDIG MEDICIJNGEBRUIK
Vorm	Folder
Uitgever	Stichting doelmatige geneesmiddelenvoorziening (DGV)
Inhoud	De folder geeft informatie over het zorgvuldig gebruik van medicijnen. Vragen die in de folder aandacht krijgen zijn: Gaan de medicijnen die ik gebruik goed samen? Heb ik voldoende informatie over het medicijn? Neem ik het medicijn op de juiste manier in? Bewaar ik het medicijn op de juiste wijze?
Doelgroep	Senioren
Aantal pagina's	6
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 1999 Uitgave- en besteladres: Stichting Doelmatige Geneesmiddelenvoorziening (DGV) Postbus 3089 3502 GB Utrecht Nederland T + 31 30 291 62 16 post@dgvinfo.nl Ter inzage: VAD-bibliotheek

Titel	MONDIG SLIKKEN: GENEESMIDDELEN DIE OUDEREN HET MEEST NEMEN
Vorm	Folder
Auteur	Minister van Volksgezondheid en Pensioenen
Uitgever	Ministerie van Volksgezondheid – Federale Voorlichtingsdienst (FVD)
Inhoud	Ouderen slikken veel en te lang. Het gebeurt ook dat ze geneesmiddelen nemen die best niet samen worden ingenomen. Deze folder geeft informatie over onze zo noodzakelijke maar soms verkeerd gebruikte medicijnen
Doelgroep	Ouderen
Aantal pagina's	7
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 1999 Uitgave- en besteladres: Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu Rijksadministratief Centrum Vesaliusgebouw, 3de verdieping 1010 Brussel Ter inzage: VAD-bibliotheek

6. Psychische en psychiatrische klachten

Titel	IN GESPREK OVER: ADHD bij volwassenen
Vorm	Brochure
Auteur	J.J.S. Kooij
Uitgever	Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie
Inhoud	Deze brochure informeert over medicijnen die vaak bij de behandeling van ADHD worden gebruikt. De brochure bespreekt de verschillende soorten medicatie, hun toedieningswijze, de werking en de bijwerkingen. De brochure heeft het tevens over de oorzaken, de diagnose en de behandeling. Tot slot wordt er ook summier ingegaan op de combinatie van ADHD met andere stoornissen en krijgen patiënten en hun naasten tips over omgaan met ADHD.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	12
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2004 Uitgave- en besteladres: Secrass Schoolstraat 24 3451 AD Vleuten Nederland F + 31 30 677 63 76 secrass@xs4all.nl Ter inzage: VAD bibliotheek Te downloaden: www.nvvp.nl
Opmerkingen	Dezelfde reeks bevat de folders in gesprek over ... 'medicijnen tegen depressies' (p.53) en 'medicijnen tegen angststoornissen (p.34).

Titel	PSYCHOFARMACA. DE TOEPASSING VAN MEDICIJNEN IN DE PSYCHIATRIE
Vorm	Brochure
Auteur	W.A. Nolen
Uitgever	Lundbeck B.V.
Inhoud	Welke verschillende soorten psychiatrische stoornissen bestaan er en wat zijn hun oorzaken? De brochure pleit voor een behandeling gericht op alle oorzaken. Er wordt een overzicht gegeven van de gewenste werking en bijwerkingen van antipsychotica, antiparkinson middelen, antidepressiva, slaap- en angstdempende middelen, benzodiazepinen en stemmingsstabilisatoren. Daarenboven wordt er aandacht besteed aan psychofarmaca en verkeer en aan psychofarmaca en zwangerschap.
Doelgroep	Patiënten en hun familieleden en/of verwanten.
Aantal pagina's	40
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2004 Uitgave- en besteladres: Lundbeck B.V. Hettenheuvelweg 37-39 Postbus 12021 1100 AA Amsterdam Nederland T + 31 20 69 71 901 info@lundbeck.nl Ter inzage: VAD-bibliotheek

Titel	GEBRUIK VAN MEDICIJNEN BIJ PSYCHISCHE EN/OF PSYCHIATRISCHE KLACHTEN
Vorm	Brochure
Uitgever	Stichting Pandora
Inhoud	Deze brochure geeft informatie over antipsychotica, antidepressiva, stemmingsstabilisatoren en slaap- en kalmeringsmiddelen: de werking, de bijwerkingen en het stoppen of afbouwen van deze medicijnen.
Doelgroep	Algemene bevolking
Aantal pagina's	15
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2003 Uitgave- en besteladres: Stichting Pandora 2de Constantijn Huygensstraat 77 1054 CS Amsterdam Nederland T + 31 20 685 11 71 www.stichtingpandora.nl Ter inzage: VAD bibliotheek Te downloaden: www.stichtingpandora.nl
Opmerkingen	Er is tevens een Engelse, Turkse en Arabische (Marokkaans) versie van deze brochure beschikbaar, eveneens te downloaden op www.stichtingpandora.nl

Titel	ADHD EN RITALIN®
Vorm	Brochure
Auteur	A.M. Leusink, T.M. Post, D.F. Vermeer
Uitgever	Universiteit Utrecht Wetenschapswinkel geneesmiddelen faculteit Farmacie
Inhoud	Deze brochure geeft een beeld van het gebruik van Ritalin® bij ADHD. Ze beschrijft de werking van Ritalin® en de bijwerkingen. In het midden van de brochure is een kinderpagina opgenomen waarmee het voor het kind duidelijk wordt gemaakt wat ADHD is en waarom het Ritalin® moet slikken.
Doelgroep	Ouders, kinderen
Aantal pagina's	13
Verkrijgbaar	 Uitgavedatum: 2000 Uitgave- en besteladres: Universiteit Utrecht Wetenschapswinkel geneesmiddelen faculteit Farmacie Postbus 80082 3508 TB Utrecht Nederland T + 31 30 253 7309 wewi@pharm.uu.nl Ter inzage: VAD-bibliotheek Te downloaden: www.pharm.uu.nl (ga naar diensten, vervolgens wetenschapswinkel geneesmiddelen, vervolgens informatie over publicaties)

Deel II. Lespakketten/Spelmateriaal

Lespakketten/ Spelmateriaal

Bij de lespakketten en spelmateriaal is het onderwerp medicatie (ruimer dan psychoactieve medicatie) vaak geïntegreerd in de thema's alcohol, roken en drugs.

Lespakketten zijn uiteraard bij uitstek geschikt voor toepassing in het onderwijs. Waar mogelijk wordt ook een specificering naar onderwijsrichting en/of leeftijd opgenomen. Per lespakket wordt ook vermeld waar u het kan bestellen.

Spelmateriaal lijkt in eerste instantie geschikt voor het jeugdwerk, maar eigenlijk kan er in alle settings, waar op een creatieve manier met jongeren gewerkt wordt, gebruik van gemaakt worden.

Een spel doorgronden en kunnen anticiperen op alle mogelijke situaties en vragen vergt uiteraard ook de nodige voorbereiding. Per spel wordt een kort overzicht gegeven van het spelverloop en wordt vermeld waar u het kan bestellen.

Materiaal dat enkel met een externe spelbegeleider kan gespeeld worden is ook opgenomen (wordt expliciet vermeld).

Materiaal ouder dan 1995 werd niet weerhouden.

Titel	HOE EEN PILLETJE ROLLEN KAN...
Vorm	Lessenpakket
Auteur	Projekt Farmaka
Inhoud	Het lespakket bestaat uit drie delen: het eerste deel geeft informatie over geneesmiddelen (onder andere indeling geneesmiddelen, toedieningsvormen, geneesmiddelen gebruiken en bewaren, diverse actoren in de verstrekking van geneesmiddelen). In deel twee staan verschillende werkvormen en opdrachten beschreven onder andere een opdracht met het 'Far-Well' doosje. Zo'n doosje bevat 14 kaartjes met informatie over o.m.: pijn en koorts, antibiotica, verkoudheid en griep, vermageren, jeugdpuistjes, veilig vrijen... Deel drie bevat achtergrondinformatie over veel voorkomende klachten en aandoeningen (griep en verkoudheid, koorts en pijn, diarree, jeugdpuistjes, depressie, angst en hyperventilatie, vermageren). In deel vier bevinden zich de werkbladen en kaartjes voor de leerlingen.
Doelstelling	Kennis over geneesmiddelen bij jongeren vergroten. Aan jongeren leren hoe ze zelf informatie kunnen opzoeken. Stimuleren tot verantwoord geneesmiddelengebruik
Doelgroep	Secundair onderwijs
Info	 Omvang: - Lespakket (Deel 1,2 en 3): 129 pagina's - Werkbladen (deel 4): 17 werkbladen + kaartjes quiz, stellingenspel Uitgavedatum: 2004 Uitgave- en besteladres: Projekt Farmaka vzw Jubileumlaan 227 9000 Gent T 09 266 35 42 www.farmaka.be Ter inzage: VAD-bibliotheek
Opmerkingen	Het geneesmiddelendoosje 'Far-Well' is ook, los van het lespakket, te koop bij Projekt Farmaka vzw.

Titel	DRUGS ETC. - KAARTSPEL
Vorm	Spelmateriaal
Inhoud	Dit kaartspel bestaat uit vijf soorten spelkaarten: productkaarten (met de naam van de drug, enkele voorbeelden en straatjargon), effectkaarten (met informatie over de kortetermijneffecten en de wijze van gebruik), risicokaarten (met een beschrijving van de mogelijke gevolgen bij zwaar en regelmatig gebruik), juridische kaarten (met gegevens over de wet) en gebruikerskaarten (met een profielschets van de typische gebruiker). Het spel bevat onder meer productinformatie over verschillende soorten medicatie: analgetica, antidepressiva en benzodiazepinen. Bedoeling is om de kaarten aan elkaar te koppelen. Het Drugs etc.-kaartspel is een herwerking van het vroegere Druglinkspel.
Doelstelling	Het thema drugs bespreekbaar maken Kennis over verschillende drugs verhogen Waarden en normen verkennen Leren herkennen en kunnen ontcrachten van clichés/stereotype denkbeelden rond drugs en druggebruikers
Doelgroep	Vanaf 12 jaar
Info	<u>Duur</u>: ongeveer 1 uur <u>Aantal spelers</u>: 1-5, 1 begeleider <u>Het spel bestaat uit</u>: 85 kaarten (5 x 17) ingedeeld in: ○ Productkaarten: naam van een drug, voorbeelden en straatjargon ○ Effectkaarten: effect bij gebruik ○ Risicokaarten: lichamelijke en psychische risico's bij regelmatig of zwaar gebruik ○ Juridische kaarten: juridische aspecten ○ Gebruikerskaarten: stereotype beschrijving van mogelijke gebruikers Handleiding: 14 pagina's <u>Spelverloop</u>: De deelnemers trachten de effectkaarten, de risicokaarten en de juridische kaarten te linken aan de productkaarten. Uitgavedatum: 2004 Uitgave- en besteladres: Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD) Vanderlindenstraat 15 1030 Brussel T 02 423 03 33 Ter inzage: VAD-bibliotheek
Opmerkingen	Het spel wordt best gehanteerd om informatie te introduceren tijdens een vorming of als vertrekpunt voor een groepsgesprek over waarden en normen ten aanzien van drugs, psycho-actieve medicatie. Dit spel kan ook gebruikt worden met intermediairen.

Titel	CONTACTSLEUTELS LEEFVAARDIGHEDEN VOOR DE EERSTE EN TWEEDE GRAAD VAN HET BASISONDERWIJS
Vorm	Lespakket: begeleidersmap, werkboek en themaboek
Auteur	De Sleutel
Inhoud	De begeleidersmap omvat enerzijds basislessen, waarbij volgens een structuur gewerkt wordt rond sociale vaardigheden, gevoelens en gezondheid. Daarnaast komen ook themalessen aan bod. In de themalessen worden 'gezondheidsopvoeding, groeien en verandering, sociale verantwoordelijkheid en milieu-opvoeding' in de kijker geplaatst. Twee lessen gaan specifiek over het onderwerp medicatie: medicijnen, medicijnen en drugs. Het werkboek sluit aan bij de basislessen en is een meegroeiboekje. Dit wil zeggen dat de leerlingen het werkboekje krijgen in het derde leerjaar en met zich meenemen tot het zesde leerjaar. Het themaboek is ook zo'n meegroeiboekje en sluit aan bij de themalessen waarin de leerlingen oefeningen kunnen maken. Deze oefeningen bestaan vooral uit denkoefeningen, maar daarnaast ook doe-opdrachten zoals tekenen, rollenspel,...
Doelstelling	Trainen van sociale vaardigheden, leefvaardigheden
Doelgroep	Basisonderwijs: 6-10 jaar Buitengewoon lager onderwijs
Info	 Omvang: - Begeleidersmap: 351 pagina's - Werkboek: 74 pagina's - Themaboek: 58 pagina's Uitgavedatum: 2002 Uitgave- en besteladres: De Sleutel - Preventie, J. Guislainstraat 43 9000 Gent T 09 210 87 10 Ter inzage: VAD-bibliotheek

Titel	DRUGS IN DE KLAS... EVEN SLIKKEN??!! ALCOHOL, MEDICATIE EN TABAK EERSTE GRAAD
Vorm	Begeleidersmap met werkbladen en cd-rom
Auteur	Provincie Vlaams-Brabant, Dienst welzijn en gezondheid
Inhoud	In de begeleidersmap voor de eerste graad wordt stilgestaan bij de middelen alcohol, tabak en medicatie. Met betrekking tot medicatie worden volgend topics behandeld: soorten geneesmiddelen, verpakking en lezen van bijsluiter, ontwikkeling van geneesmiddelen, geneesmiddelen en reclame.
Doelstelling	Gebruiksklaar lesmateriaal om in de klas rond het thema drugs te werken
Doelgroep	Secundair onderwijs: 12-14 jaar
Info	 Omvang: - Begeleidersmap: 136 pagina's - Cd-rom Uitgavedatum: 2002 Uitgave- en besteladres: Provincie Vlaams-Brabant Dienst welzijn en gezondheid Provincieplein 1 3010 Leuven T 016 26 73 31 Ter inzage: VAD-bibliotheek
Opmerkingen	Deze map maakt deel uit van het pakket 'Drugs in de klas... even slikken??!! Methodieken voor leerkrachten'.

Titel	OMGAAN MET RISICO'S PLUS EEN INTERACTIEF GEZELSCHAPSSPEL
Vorm	Spelmateriaal
Inhoud	Dit spel bekijkt allerlei vormen van risicogedrag van adolescenten. Druggebruik is er één van. De spelers leren vaardigheden om de risico's van situaties en gedragingen in te schatten aan de hand van allerlei situatieschetsen. Eén van deze situaties gaat specifiek over medicatie.
Doelstelling	Bespreken van risicogedrag van adolescenten Op zoek gaan naar alternatieven voor risicogedrag
Doelgroep	Buitengewoon secundair onderwijs, hoofdzakelijk opleidingsvorm 3 en 4, eventueel ook 2 Bijzondere jeugdzorg
Info	<u>Duur</u>: afhankelijk van setting en groep, maximum 10 uur <u>Aantal spelers</u>: 2-15, ideaal is 8, 1 begeleider <u>Het spel bestaat uit</u>: begeleidingsvideo, spelbord, vraagkaartjes, opdrachtkaartjes, stellingen- kaartjes, animatiekaartjes, dobbelsteen en pionnen, handleiding en brochures, folders van de DrugLijn <u>Spelverloop</u>: Er wordt één situatie bekeken op video, dan wordt er een vraag of stelling besproken en beantwoord. De situaties kennen geen goede of foute oplossing: hierover wordt gediscussieerd, voor- en nadelen worden afgewogen, gedragsalternatieven besproken. Uitgavedatum: 1999 Uitgave- en besteladres: Leefsleutels vzw Leopoldstraat 95 2800 Mechelen T 015 45 94 20 Ter inzage: VAD-bibliotheek
Opmerkingen	Op het einde van het spel is het nuttig de jongeren een kaartje mee te geven met telefoonnummers of adressen waar ze terecht kunnen met vragen of problemen rond de besproken onderwerpen.

Titel	GEZONDHEID, JE KUNT ER ZELF IETS AAN DOEN GEZONDHEIDSRISICO's
Vorm	Lessenpakket: begeleidersmap voor de leerkracht en een diskette
Auteur	Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie (VIG)
Inhoud	De begeleidersmap bevat achtergrondinformatie rond het thema 'gezondheidsrisico's' met aanvullend een waaier van ideeën en tips voor activiteiten voor kleuters, 6-8-jarigen, 8-10-jarigen en 10-12-jarigen. Specifiek rond het thema medicatie zijn een paar activiteiten uitgeschreven voor 8-10-jarigen en voor 10-12-jarigen. De diskette bevat werkbladen met opdrachten voor de leerlingen.
Doelstelling	Inzicht geven in gezondheidsrisico's
Doelgroep	Kleuter- en basisonderwijs
Info	 Omvang: - Begeleidersmap: 148 pagina's - Diskette Uitgavedatum: 1998 Uitgave- en besteladres: Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie (VIG) G. Schildknechtstraat 9 1020 Brussel T 02 422 49 49 Ter inzage: VAD-bibliotheek

Titel	COLD TURKEY
Vorm	Spelmateriaal
Inhoud	'Cold Turkey' is een spel over 4 verschillende vormen van verslaving: drugs, tabak, alcohol en medicijnen.
Doelstelling	De bedoeling van het spel is om via juiste informatie en opdrachten de jongeren zich een eigen mening te laten vormen over verslaving en het gebruik van drugs in de brede zin van het woord. De spelers voelen aan dat verslaving niet alleen iets persoonlijk is, maar dat het gesitueerd moet worden binnen een context: groepsdruk, de druk vanuit de reclamewereld en de maatschappelijke druk.
Doelgroep	vanaf 15 jaar
Info	<u>Duur:</u> 1,5 uur <u>Aantal spelers:</u> 8 tot 16 spelers en 1 spelbegeleider <u>Het spel bestaat uit:</u> <u>Spelverloop:</u> De 4 kleuren op het grote ronde speelbord verwijzen naar de thema's. Elke groep neemt het bord op en probeert het balletje naar de juiste kleur te loodsen. <u>Uitgavedatum:</u> 1997 <u>Uitgave-adres:</u> Centrum voor Informatieve Spelen Naamsesteenweg 130 3001 Leuven T 016 22 25 17 F 016 29 50 99
Opmerkingen	'Cold Turkey' is niet te koop of uitleenbaar maar kan je enkel aanvragen met begeleiding (www.spelinfo.be)

Titel	PILI PILI
Vorm	Spelmateriaal
Inhoud	
Doelstelling	Duidelijk maken dat geneesmiddelen kritisch moeten worden gebruikt, het medicijngebruik bespreekbaar maken.
Doelgroep	volwassenen / senioren
Info	<u>Duur:</u> 1,5 uur <u>Aantal spelers:</u> 10 tot 25 spelers en 1 spelbegeleider <u>Het spel bestaat uit:</u> Het speelbord bestaat uit 26 puzzeltegels die in een gesloten circuit op de grond liggen. <u>Spelverloop:</u> Elke groep heeft een lege huisapotheek die gevuld wordt met de juiste apotheekkaarten. De groepen verkrijgen deze kaarten door het beantwoorden van vragen over gezondheid, medicijngebruik, gezonde voeding,.... Hoe langer de spelers op het reuzengrote speelbord blijven, hoe meer kans ze maken om hun huisapotheek te vullen. Uitgavedatum: 1997 Uitgave-adres: Centrum voor Informatieve Spelen Naamsessteenweg 130 3001 Leuven T 016 22 25 17 fax 016 29 50 99
Opmerkingen	Pili-Pili is niet te koop of uitleenbaar, maar kan je enkel aanvragen met begeleiding www.spelinfo.be

Titel	GEZONDHEID UIT EEN DOOSJE? JONGEREN HOEVEN NIET ALLES TE SLIKKEN.
Vorm	Werkmap
Auteur	Christelijke Mutualiteit, Brussel
Inhoud	De map bevat lessuggesties en achtergrondinfo over o.a.: stress, gezond omgaan met klachten, juiste gebruik van geneesmiddelen, verpakking en bijsluiter, de huisapotheek, EHBO, hulpdiensten, pijnstillers, jij en je huisarts, geneesmiddelen en de ziekteverzekering, reclame en geneesmiddelen. De technische fiche voor de leerkracht bevat steeds volgende onderdelen: thema, beginsituatie, doelstellingen, lesinhoud, materiaal, werkwijze, tijdsplanning, didactische aanwijzingen.
Doelstelling	De bedoeling van het pakket is jongeren te informeren dat het ook bij geneesmiddelen gaat om het maken van bewuste keuzes. Jongeren informeren over het juiste gebruik, bijsluiter en prijzen van geneesmiddelen en alternatieven voor het gebruik van geneesmiddelen.
Doelgroep	1ste, 2de en 3de jaar Algemeen Secundair Onderwijs 1ste, 2de en 3de jaar Technisch Secundair Onderwijs 4de, 5de en 6de jaar Beroeps Secundair Onderwijs
Info	 Omvang: ○ Deel 1 inleiding: 35 pagina's ○ Deel 2 lessuggesties: 134 pagina's ○ Deel 3 bijlagen: 18 pagina's ○ Deel 4 achtergrondinfo: 127 pagina's Uitgavedatum: 1997 Uitgave- en besteladres: Christelijke Mutualiteit, Brussel Niet meer verkrijgbaar Ter inzage: VAD-bibliotheek

Titel	GEZOND GENIETEN LESSENPAKKET OM OP EEN TOFFE MANIER GEZOND TE LEVEN LAGER ONDERWIJS: ZESDE LEERJAAR
Vorm	Lessenpakket: begeleidersmap en tekeningenset
Auteur	Broeders van Liefde
Inhoud	De begeleidersmap bestaat uit inleidende teksten bij activiteiten of lessen, waarmee leerkrachten de kinderen aanzetten kritisch te kijken naar wat er in het alledaagse leven gebeurt op vlak van genieten, ontspanning nemen,... . Kinderen moeten gestimuleerd worden tot weerbaarheid, tot 'neen' kunnen zeggen. De map legt het accent op weerbaarheid ('neen zeggen') en omgaan met gevoelens (rond roken, alcohol drinken, medicatie,...). Er zijn informatie en opdrachten voorzien bij elk onderdeel.
Doelstelling	De aandacht van de leerlingen vestigen op het belang van gezonde levensgewoonten Kinderen aanzetten tot weerbaarheid en motiveren om 'neen' te zeggen
Doelgroep	Basisonderwijs: 11-12 jaar
Info	 Omvang: - Begeleidersmap: 97 pagina's - Tekeningenset: 23 tekeningen op A3-formaat Uitgavedatum: 1997 Uitgave- en besteladres: Vzw Boekenprokuur der Broeders van Liefde Stationsstraat 36, 3980 Tessenderlo, ☎ 013 66 72 83 Ter inzage: VAD-bibliotheek
Opmerkingen	De map bevat 10 lessen, waarvan één specifiek rond het gebruik van medicatie.

Titel	STRAF SPUL
Vorm	Spelmateriaal
Inhoud	Geneesmiddelengebruik en gezondheid bij jongeren. Naast het thema 'geneesmiddelen' komen ook alcohol, drugs, veilig vrijen, roken,... aan bod.
Doelstelling	Jongeren leren zien hoe ze omgaan met klachten en medicatie: zelf, thuis en op school Jongeren leren voor zichzelf op te komen op het vlak van gezondheid
Doelgroep	14-17 jaar
Info	<u>Duur</u>: ongeveer 2 uur, ook een verkorte versie is mogelijk <u>Aantal spelers</u>: 12-16 (eventueel in groepjes), 1 begeleider <u>Het spel bestaat uit</u>: spelbord, 6 pionnen, gezondheidspunten (kleine schijfjes), 2 dobbelstenen, 9 stapels kaartjes (vragen met de antwoorden op de achterzijde), handleiding, stellingen en opdrachten. <u>Spelverloop</u>: Men heeft een grote ruimte nodig met tafels en stoelen. Buitenste circuit: men doorloopt alledaagse situaties; door het beantwoorden van vragen, het beoordelen van situaties of beweringen, door geluk of ongeluk (-kaartjes) verdient of verliest men gezondheidspunten; wie geen gezondheidspunten meer heeft, gaat naar het binnenste circuit. Binnenste circuit: confrontatie met de medische wereld. Men geraakt terug uit het binnenste circuit door het goed volbrengen van een opdracht. Uitgavedatum: 1996 Uitgave- en besteladres: Centrum Informatieve Spelen Naamsesteenweg 130 3001 Leuven T 016 22 25 17 www.spelinfo.be Uitleenbaar: CAD Limburg Weg naar As 54 bus 12 3600 Genk T 089 32 97 75 Ter inzage: VAD-bibliotheek
Opmerkingen	In de speldoos zit ook het geneesmiddelendoosje 'Far-Well'. Dit bevat 14 kaartjes met info over o.m. pijn en koorts, antibiotica, verkoudheid en griep, vermageren,.

